Наука темних людей.

А. Будиловичъ. Генезисъ россійскаго украйномана. „Русскій Вѣстникъ“ 1903 р., кн. VIII., стор. 628—640.

Недавно якось довелось менї зустріти висловлену друком цікаву увагу про „науку“ москвофілів у Галичинї. Скільки памятаю, зміст тієї уваги можна зрезюмовати так, що москвофільська так звана „наука“ властиво з наукою не має нїчого спільного: вузкість у поглядах, мізерність сьвітогляду, неуцтво й незнаннє самих елементарних фактів, перекручуваннє загально-признаних здобутків справжньої науки, сліпа тенденцийність і тупа, зажерливо-тупа ненависть до всього, що не відповідає їх практичному „ідеалу“ ренеґацтва й приниженности перед „сильними міра сего“ — такі найперші прикмети, якими визначаєть ся „наука“ сих дійсно темних людей. Менї в тій хвилї нема жадного дїла до галицьких москвофілів і я згадав про них тільки тому, що серед темних людей чи не усього мабуть сьвіта вони можуть бути найбільш чистим й непопсованим зразком темноти і дуже на них зручно показувати, якими прикметами визначаєть ся наука темних людей взагалї. З певністю бо можна сказати, що згадані в горі прикмети москвофільської „науки“ однаково належать усїм духовним братам галицького москвофільства, а про одного з тих братів я й хочу отсе сказати дещо, тим більше, що він має й безпосередні звязки з галицькими москвофілами.

Невідомо з якої причини нашим Зїньківським зацікавив ся один учений в Росиї, — кажу: невідомо тому, що Зїньківський помер р. 1891, твори його вийшли р. 1893—96 і чому саме той учений учепив ся за них аж р. 1903 — відгадати досить важко. Можна тільки догадувати ся, що йому просто випадково попали

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:14 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

вони до рук і він із того випадку скористував ся, щоб сокрушити здавна йому ненависних „україноманів“. Чи так, чи не так — змагати ся не буду; досить того, що той учений, проф. Будилович, на підставі творів Зіньківського та його життя пробує вияснити „генезис россійскаго украйномана“. Ґенези тієї учений професор одначе не вияснив, тільки виявив звичайні прикмети усїх темних людей (бувають вони й між патентованими „жерцями науки“), як та синиця, що моря не запалила, тільки недоброї слави собі на ввесь сьвіт наробила.

Ґенезу свою проф. Будилович почав із загальних уваг про українство. Найперше згадав він, певна річ, про сепаратизм, бо такий вже звичай у наших темних людей — з сепаратизму починати; з сепаратизмом він звязав, перекинувшись одним метом за кордон, запомогу („матеріальную поддержку“), яка на сепаратистів дощем ллєть ся від львівського сойму та австрійського парляменту (стор. 628). Докоривши запомогами сепаратистів і австрійський уряд, проф. Будилович пристидав і західну науку тим, що вона тільки й робить, що вишукує й підтримує усякі сепаратизми в Росиї й викоріняє їх у себе дома (стор. 634—635, nota bene: до таких учених д. Будилович зачислив між иньшим — Міклошіча). Повернувшись ізза кордону в Росию, д. Будилович сказав безперечну правду, що релїґійні, економічні й полїтичні змагання Українців не можуть (щеб пак, чого захотїли!) „найти для себя полнаго и непринужденнаго (!) выраженія въ нашихъ (російських) подцензурныхъ изданіяхъ“ (628); сказав також і другу безперечну правду, що Українцї, які пишуть у закордонних виданнях, „считаютъ необходимымъ принимать въ нѣкоторыхъ случаяхъ предосторожности (!) противъ разоблаченія ихъ личности и дѣятельности въ Россіи“ (628), коли тимчасом йому, д. Будиловичу, дуже бажалось би, щоб із них „были срываемы маски“ (639). Розчистивши таким способом ґрунт для своїх наукових дослїдів, д. Будилович переходить до згаданої ґенези, і треба правду сказати — найбільше наукової сили своєї вживає на те, щоб „срывать маски“, і робить се на право й на ліво. Правда, — „охота смертная, да участь горькая“, як каже російське прислівя, — і справдї охота д. Будиловича до „зривання масок“ може йти в парі з його незручністю в сїй справі, бо кожного разу знати незґрабні пальцї професора, що на віщось передяг ся в мундир слїдчого. Для чого професорові сей машкарад знадобив ся — видно буде опісля.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:14 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Насамперед д. Будилович „срываетъ маску“ з... Наукового Товариства імени Шевченка. Мабуть побачивши на обгортці напис, що твори Зіньківського друковано в друкарні Товариста, учений професор, якому слово „друкарня“ — темне слово й нічого не говорить, двічі називає Наукове Товариство видавцем і творів Зіньківського, і всїх иньших книжок, які коли-небудь із тієї-ж друкарні вийшли (деякі, напр. твори Василя Чайченка, він тут же й згадує). Наукове Товариство, — каже він, — „является издателемъ, а слѣдовательно какъ бы нравственнымъ поручителемъ и за „Писання Зіньківського“ съ предпосланнымъ имъ біографическимъ очеркомъ“ (636). Зірвавши маску „нравственнаго поручительства“ з Наукового Товариства ім. Шевченка і разом зробивши з блискучим поспіхом наукове „открытіе“ що до слова „друкарня“, д. Будилович найбільш дошукуєть ся „масок“ і в житті Зіньківського. Вельми характерне й цінне признаннє вириваєть ся з уст ученого: „нѣкоторыя данныя послѣдняго (біографическаго очерка) мнѣ удалось и лично провѣрить при благосклонномъ содѣйствіи здѣшней военно-юридической академіи Ф. Н. Платонова“ (636). Не знаю, чи „лично провѣрялъ“ він і всї иньші факти з біоґрафії Зіньківського і коли провіряв, то „при чьемъ благосклонномъ содѣйствіи“, — а тільки його цікавлять не ідеї, що мали вплив на Зіньківського, а особи, які той вплив репрезентували. Щоб бути справедливим, мушу одначе завважити, що з них д. Будилович „масок“ не зриває — не через те, що не хоче, навпаки — „охота смертная“, а через тэ, що вони ніби повкривались добре псевдонїмами, з якими нічого не вдієш. Правда, тут він те-ж маху дав, як вище з друкарнею, тільки з другого боку, бо такі псевдонїми, як Чайчейнко, Комарь то-що — давно вже розкрито і д. Будилович цїлком для себе безпечно міг поздирати з їх маски. Одна біда: він просто сього не знав. А шкода, бо на сих людей проф. Будилович покладає всю відповідальність не тільки за напрям діяльности Зіньківського, „за вытравленіе въ душѣ (його) тѣхъ благихъ сѣменъ патріотическаго воспитанія, которыя .. были заложены въ нее въ ранней молодости (639), — але й за передчасну смерть Зіньківського. Ви не ймете може віри, але се так, „ибо украйноманство безспорно оказалось для него (Зіньківського) ядомъ, отравившимъ его добрую и даровитую душу слѣпою злобою къ окружающему“ (? стор. 339) і виступивши з такою отруєною душею на працю —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„понятно, что онъ долженъ былъ надорваться и скончать ся въ ранней молодости“ (340). Уявіть тепер становище д. Будиловича: у його на очах кримінальне злочинство творить ся, чоловіка вбивають, а він навіть „маски“ із злочинців здерти не може, „ґвалт“ крикнути не сьміє, хоч би post factum виявити злочинців! Траґічне становище, бо воно побільшуєть ся ще тим, що як справді то й „масок“ ніяких не було, а просто вони вважають ся тільки з переляку нашому машкарному ученому. І оддихавши трохи, сердолюбний професор знаходить слово потіхи й розваги „невинно убієнному“: „къ своему утѣшенію (?!), — додає він на втіху Зіньківському, — онъ скончался однако на рукахъ своего отца, а не въ домѣ Чайченки, въ таинственномъ (!) селѣ котораго, между Черкассами и Бердянскомъ, Т. З—ому суждено было провести послѣдній мѣсяцъ своей угасающей жизни въ „балаканьѣ про украинскую справу“ (340).

Цілком зрозуміло, що учений д. Будилович знаходить у Зіньківського силу помилок, і взагалі трактує останнього як неука, мало знайомого з західно-европейською наукою та життям. Ученому — й книги в руки, як кажуть Росияне, тим то я не буду з д. Будиловичем ані сперечати ся, ані в довгу полєміку входити що до вчености чи неуцтва Зіньківського. Тим більш не буду, що досить тільки навести ipsissima verba д. Будиловича про ті помилки та його власні поправки, щоб ціна усієї науки нашого ученого стала для кожного ясною, як білий день. На стор. 623—633 ми знаходимо повний реєстр гріхів Зіньківського — таких, „какъ мнимая несостоятельность сложившихся вѣками формъ русской жизни въ областяхъ вѣроисповѣдной, государственной, общественно-экономической и научно-литературной (?); какъ необходимость замѣны православія какой-нибудь (?) западной, болѣе „прогрессивной формой вѣроученія и обрядовъ; какъ „вредъ“ употребленія въ богослуженіи церковно-славянскаго языка и цѣлесообразность замѣны его живымъ „языкомъ украинскимъ“; какъ мнимая (!) анахронистичность нашей государственной сплоченности и нашихъ стремленій къ національному объединенію на почвѣ общерусской; какъ „желательность“ замѣны нашего государственнаго единства федеративной системой, опирающейся на автономныя группы народностей въ заселенныхъ ими окраинахъ; какъ „настоятельность“ радикальной демократизаціи русскаго общества за счетъ (?) его верхнихъ или зажиточныхъ классовъ; какъ передача школъ низ-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

шихъ, среднихъ и высшихъ въ завѣдываніе общинъ, обществъ или отдѣльныхъ племенныхъ групъ (?); какъ вытѣсненіе общерусскаго языка изъ всѣхъ окраинныхъ (со исключеніемъ украинскихъ) школъ, а равно изъ судовъ и присутствій; какъ возможно широкое развитіе у насъ всѣхъ языковъ инородческихъ и всѣхъ славянорусскихъ поднарѣчій (!) и говоровъ за счетъ (?) языка общерусскаго; какъ исключеніе „москалей" изъ всѣхъ областей государственной службы на окраинахъ, съ объявленіемъ ихъ монополіей (!) мѣстныхъ инородцевъ и т. д. и т. д." Ось ті непрощені гріхи Зіньківського і взагалї Українців; найбільш менї подобаєть ся в устах ученого славіста, за якого має претенсію себе уважати д. Будилович, оте дорікання „возможно широкимъ развитіемъ всѣхъ славянорусскихъ поднарѣчій и говоровъ". Мимоволї згадуєть ся знаменита таблиця славянських народів, яку „на страхъ врагамъ" видав був д. Будилович іще в 70-х роках минулого столїття і в якій він дав ранґу „языка" тільки російській (великоруській) мові, а усї иньші — вийшли у його „нарѣчіями", а такі „поднарѣчія и говоры", як український і зовсїм вимазано з Будиловичевої книги живота. Та поминаючи усе, що в своєму реєстрі гріхів Зіньківського наш учений понаплутував, скажу тільки, що ті гріхи українського письменника в загальних рисах поділяє вся не тільки українська, а й щиро російська демократія, яка останнїми часами вдарила з усїх боків хоч би на ту „анахронїстичну" державну систему Росиї і, надія в Бозї, таки повалить її...

Довівши, що Зіньківський був неук, і виставивши натомість свою велику вченість, д. Будилович захотїв іще науковим способом пояснити неуцтво Зіньківського. Воно, бачте, походить із того, що Зіньківський „призналъ себя еще на студенческой скамьѣ достаточно подготовленнымъ къ малорусскому писательству не только въ сферѣ беллетристики, но и въ такихъ спеціальныхъ областяхъ, какъ политика, исторіографія, исторія литературы, даже языковѣдѣніе, гдѣ онъ, конечно, былъ полнымъ профаномъ" (340). Думаю, що в таких справах наш учений автор справдї компетентний, бо (коли д. Будилович забув, то я йому нагадаю) першу свою працю, і як навмисне „по языковѣдѣнію"[1]), надрукував маючи щось 23 роки, — себто тодї, коли або сидів „еще на студенческой скамьѣ",

[1]) »Объ ученой дѣятельности Ломоносова по естествознанію и филологіи«, СПБ. 1869.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

або не дуже то далеко від неї втік. І коли щира праця „студенческой скамьи“ знесилила Зіньківського й довела його до передчасної смерти, то що ми повинні думати про працю д. Будиловича, якому доля не тільки зберегла його коштовне життя, а провівши через професуру і ректуру[1]), щасливо посадила на посаду члена „ученаго комитета при министерствѣ народнаго просвѣщенія“ ?...[2])

Але д. Будилович — не тільки великий учений; він ще й велике милосердя в своєму доброму серці має й, не вважаючи на всї гріхи Зіньківського, готов йому їх дарувати. „Считая, — каже він, — упомянутыхъ анонимовъ и псевдонимовъ вполнѣ достойными самаго строгаго общественнаго суда и осужденія, мы не рѣшаемся (!) однако сопричислить на ряду съ ними къ свитѣ Мазепы (!) замогильную тѣнь Т. З—аго, ибо онъ не былъ еще ни самостоятельнымъ мыслителемъ, ни вполнѣ созрѣвшимъ и отвѣтственнымъ (?) дѣятелемъ, а скорѣе благородной, хотя и безплодной жертвой (!) нашего общественнаго недомыслія и сложной сѣти иноземныхъ интригъ“ (340). От яку важку грудку землї з ласки свого занадто доброго серця жбурнув д. Будилович на могилу Зіньківського, думаючи в своїй ученій наївности, що він справдї обороняє небіжчика, виставляючи його „неотвѣтственнымъ дѣятелемъ“, і що, найголовнїйше, Зіньківський його, д. Будиловича, оборони потребує. Не вагаючись скажу, що коли-б „замогильная тѣнь“ Зіньківського могла промовити своє слово — вона з обуреннєм одкинула-б від себе ту Будиловичеву ласку і вичитала-б авторови її добрий pater noster, більш-меньш такого змісту: „візьміть її, сю ласку, назад собі, добродїю! Я її не потребую. Що я робив, у чому помиляв ся — робив і помиляв ся чесно. Руки мої не закаляно утисками слабших; уста мої не проповідували ненависти й надусильства; молодий, може „не вполнѣ со-

---

[1]) Дорпатський унїверситет за часів ректури д. Будиловича зажив собі великої слави тим, що вибрав на почесного члена одночасно з Л. Толстим відомого в Росиї Івана Сергієва (Кронштадського). На плюс останнього треба поставити, що він краще від темних учених зрозумів сітуацию і зрік ся сидїти разом із »безбожним« Толстим!...

[2]) Є чутка, що на сїй посадї д. Будилович давав одповідь од мінїстерства народньої просьвіти на сьогорішнє запитаннє комітету мінїстрів про утиски українського слова. Кажуть, що в своєму меморіялї д. Будилович висловив ся за те, щоб і на далї зоставити обмеження українського письменства в Росиї. Коли сьому правда, то не даром зберегла доля життє д. Будиловича коштом його праць...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

зрѣвшій“ розум не вигадував кайданів на думку людську, не потурав зьвірячим інстинктам тих, що гукають дико: „распни, распни його“. Я не торгував наукою, не підроблював її під смак „сильних міра сього“, а тяжкою працею здобував для того, щоб передати темним поневоленим масам; я не був „въ станѣ ликующихъ, праздно болтающихъ“, а навпаки — цілий недовгий вік свій поклав на боротьбу з ними, сил своїх не шкодуючи... Ще раз — не треба мені вашої ласки, вашого прощення. Що доброго чи лихого зробив я — за те сам і готов дати відповідь перед судом науки та історії... Чи зробите з чистим сумлїннєм те-ж саме ви, учений добродію?“

Так, чи більш або менш так, відповіла-б д. Будиловичови „замогильная тѣнь“ Зїньківського і справді мала-б цілковиту рацію. Вже кому-кому, та не Будиловичам усякої масти чинити суд од імени історії й науки, бо перед ними у таких добродіїв — у самих „рыльце въ пушку“ і коли вже діло на суд пішло, то самих суддів насамперед треба посадити там, де їм слід бути — на лаві злочинців. „Замогильная тѣнь“ сього зробити, певна річ, не може, то-ж мусимо се зробити ми, хто ще держить перо в руці.

Цікаво, що такі добродії, як от Будилович, дуже охочі до позвів і закриваючись хто наукою, хто патріотизмом чи „благом народа, хто „государственностью“ чи попросту жандармським мундиром — не перестають усїх і кожного, хто не з ними, кликати на суд, та ще як кликати: ні відхрестиш ся від їх, ні відмолиш ся! Отже насамперед зринає питаннє: та чи мають же вони на те право? — певна річ, право моральне, а не яке иньше, бо юридичне право, право жандармського мундира вони часто посїдають (і се — справедливе jus possidendi) і з сього боку мають під ногами твердий ґрунт. Адже-ж і д. Будилович сидить в „ученому комітеті“ російського міністерства народньої темноти і справді може хоч на мент держав у своїх руках долю українського письменства.

Свою розмову про темного ученого я навмисне почав із уваги про науку галицьких москвофілів, сих homines obscuros par excellence: тут темнота безпросьвітна, темнота без жадної кваліфікації, тим то кожному від разу ясно, яка тут може бути наука. Але користуючись із наукової праці ученого професора, духового брата галицьких москвофілів, я хочу сказати, що у всїх темних людей, якими-б високими навіть із наукового погляду ранґами вони

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

не пишались, не то нема, а й не може бути ніякої науки. Не може бути вже просто тому, що коло науки, як і коло кожної чистої справи, треба ходити з чистими руками, а які-ж можуть бути руки у морально темних людей!... І навіть „масок“ здирати з їх звичайно не доводить ся, бо здебільшого вони не розуміють усього свого духового каліцтва й, піднявши гордо голови, з отвертими обличчями похожають по сьвіту. А як і тямить який, що обличче у його не конче то великої краси і що варто-б про людей його трохи причепурити, то каліцтво те, як з мішка шило, само виткнеть ся й себе таки викаже. Як се виходить — фактично ми вже бачили се на прикладі д. Будиловича; тепер поглянемо ще з теоретичного боку.

Наука, кажучи загально, має на меті насамперед правду — саму правду, якою-б гіркою вона, правда тая, нам не здавалась; із сього виходить, що ніколи наука не може й не повинна покривати й виправдувати злочинство, насильство, гніт то-що, якими-б пишними іменами се все не називалось. Річ певна, останнє говорить ся тілько про ті науки, що мають на увазі людські відносини, себто соціольоґію в найширшому розумінні сього слова, бо ті правди, що дають науки про річи мертвої природи, здебільшого не зачіпають нас безпосередно, а лиш на стільки, на скільки практично прикладають ся до людського життя і відносин. За те у кожного ученого, що студіює людські відносини, раз-у-раз мусить бути сьвіточем моральний критерій, щоб ним осьвітлювати не тільки усякий практичний висновок із науки, а й теоретичні підвалини; тому то й сам учений повинен мати той моральний критерій, міцні моральні підвалини. Моральність сю треба розуміти не тілько як особисту чистоту духа, — ні, далеко ширше: як чистоту й незакаляність громадсько-політичну. Легко зрозуміти, що темний політично чоловік може бути, скажемо, великим математиком, або химиком, але економістом — ніколи, бо в останньому разі в його духовій орґанізації як раз бракувало-б того, що потрібно разом із знаттєм фактів для того, щоб осягнути цілу правду. Справедливо кажуть, що Бекон — математик, Бекон — природознавець — річ можлива, але Бекон — соціольоґ — цілком неможливий; на наших очах Менделєєв — химик зажив великої слави, але Менделєєв — економіст покрив себе довічним соромом, виступивши з обороною експльоатації робітників. Чого-ж бракує в останньому разі Менделєєву? А от саме тієї чистоти громадсько-полі-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-08 17:15 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

тичної, тієї ширшої моральности, яка дає кожній людині підвалини для її громадського ідеалу. Людські відносини — се така поплутана штука, так багато переплїталось тут усяких супротивних інтересів, що особистої чистоти мало, щоб ту плутанину розплутати і сказати правду по щирости. Без певного громадського ідеалу иньший просто не добачить тієї плутанини, иньший же хоч і добачить, то зумисне, хоч може й не сьвідомо, сфалшує правду, коли рішуче доведеть ся стати на той чи на иньший бік. Візьмімо чоловіка навіть особисто морального, чесного, — яку правду що до сути людських відносин він може дати, коли ідеал тих відносин лежить для його по заду, в тих самих відносинах, що стільки кривди вже зробили людськости? Він просто не зможе стати вище, понад ті відносини, і утворити якийсь иньший ідеал, і кінчить тим, що благословляти-ме їх: що є, мовляв, те й мусить бути. Очевидно, та правда буде лиш для його правдою та для тих, кому вона потрібна; очевидно, та наука буде наукою сфалшованою, зігнутою на користь якоїсь більшої чи меньшої ґрупи людей. Ось чому наука мусить мати моральний підклад широкого громадсько-полїтичного ідеалу, ось чому де-хто з учених (напр. А. Ланґе) ставить так високо науку, що вимагає від кожного ученого спеціяльного морального приготовання.

Ми знаємо ідеали темних людей, — вони дуже прості й не мудрі і легко їх можна звести до кількох загально-відомих афоризмів „практичної мудрости“: „що ігумену (себто — менї) можна, те братії (усїм иньшим) зась“, „моя хата з краю — нїчого не знаю“, „après nous le déluge“ і т. и. Яка-ж правда, особливо правда що до людських відносин, може вийти з такого ідеалу? Що то за наука, що такої правди дошукуєть ся й її підпирає?... В працї д. Будиловича ми зараз бачили гарний зразок такої науки, але на йому вона не кінчаєть ся: уся наука темних людей однакова. Візьміть, напр. науковий відділ реакцийних російських місячників (їх, правда, дуже не багато) і ви наочно в тому переконаєте ся: науки й слїду ви тут не знайдете. Мало того — не побачите ви нї одного талановитого чоловіка серед їх співробітників, і зі сьвічкою не надибаєте жадної не то видатної, а просто хоч би цікавої працї. Тут, фіґурально кажучи, перед вами дика пустиння, в якій, немов у справжній пустинї „терніє і волчци“, виростає тільки безмежна злість та ненависть до всього, що не підходить під троґлодитні ідеали мешканців тієї пустинї. Усе, що

Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

має талант, хоч сякий-такий хист, розум, серце — пішло в противний табор, бо тут, серед троґлодитів, нема місця талантам, нема простору живій думці, чесному і незалежному слову, — тут задушитись можна. Самі тільки Будиловичі, Флоринські, Филевичі, Никольські під усякими назвиськами неподільно панують у тій пустині, голосно кричать „караул!“, обпльовують усяку чесну думку і вчинок, кличуть на підмогу „консулів“, вимагають обмеження усьому, що їм не подобаєть ся. Один роззявляє рота на „инородців“, другий цькує спеціяльно Жидів, третій обороняє експльоатацію робітників, четвертий крокодилячими сльозами плаче над нещасною долею „землевладѣльцевъ“, пятий розпинаєть ся за „существующій строй“, шестий... десятий... — кожному діло знайдеть ся й кожен те діло так робить, щоб і собі користь своєю „наукою“ здобути і когось там таки та придушити. Сї учені не підірвуть ся щирою роботою, як Зїньківський, — о нї, не з таких вони! Покірливим телятам раз-у-раз припадає більше „благостини“ і доля вже заздалегідь призначає таких учених до „степеней извѣстныхъ“... А поки до їх доберуть ся, вони тим часом плекають науку, — як і яку науку, се вже ми бачили. Почуваючи себе на учених становищах нїби на якомусь машкараді, вони й поводять ся відповідним способом і тільки про те й дбають, щоб заглядати під „маски“, вислїжуючи, чи не йде хто проти тієї „матки“, від якої згадані „благостыни“ залежать. Чого варт така „машкарадна“ наука, думаю, росказувати багато нїчого; разом із тим видко й те, чого вартий суд отих діячів від „машкарадної“ науки...

8. VIII. 1905. У Ситківцях.

Сергій Єфремов.

Generated on 2015-08-08 17:17 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112109176146
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN